

21.3.2024

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2016/1139, (ΕΕ) 2018/973 και (ΕΕ) 2019/472 σχετικά με τους στόχους για τον καθορισμό των αλιευτικών δυνατοτήτων, COM(2023)771 της 6.12.2023

Επιτροπή Αλιείας

Εισηγητής: Pierre Karleskind

Κατά τη συνεδρίαση των σκιωδών εισηγητών στις 29.2.2024, αποφασίστηκε ότι ο πρόεδρος θα συντάξει έγγραφο εργασίας, ώστε οι εργασίες της επιτροπής της 9ης κοινοβουλευτικής περιόδου να μπορούν να συνεχιστούν κατά την 10η κοινοβουλευτική περίοδο, εάν το αποφασίσει η νέα Διάσκεψη των Προέδρων.¹

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την πρόταση **κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2016/1139, (ΕΕ) 2018/973 και (ΕΕ) 2019/472 σχετικά με τους στόχους για τον καθορισμό των αλιευτικών δυνατοτήτων** στις 6.12.2023.

Πρότεινε τη διαγραφή του «κανόνα του 5 %» σε ορισμένα πολυετή σχέδια (ΠΣΔ) (Βαλτική Θάλασσα, Βόρεια Θάλασσα και Δυτικά Ύδατα), πράγμα που σημαίνει τη διαγραφή του άρθρου 4 παράγραφος 6 των κανονισμών (ΕΕ) 2016/1139² και 2018/973³ και του άρθρου 4 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/472⁴.

Τα άρθρα αυτά είναι πανομοιότυπα και έχουν ως εξής⁵: «Οι αλιευτικές δυνατότητες καθορίζονται κατά τρόπο ώστε να είναι μικρότερη του 5 % η πιθανότητα να μειωθεί η αναπαραγωγική βιομάζα για τα αποθέματα κάτω από το οριακό σημείο αναφοράς για την *Blim*⁶.»

Εν ολίγοις, αυτός ο «κανόνας του 5 %» περιλαμβάνεται στα ΠΣΔ ως μέρος του συνολικού συστήματος κανόνων που καθορίζει στόχους και μέτρα για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση ορισμένων αποθεμάτων και τύπων αλιείας σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο κανόνας, υπό ορισμένες συνθήκες που σχετίζονται με την κατάσταση συγκεκριμένου αποθέματος ιχθύων και τις βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για την ανάπτυξη της βιομάζας του, ενδέχεται να μην συνάδει με άλλους κανόνες πολυετών σχεδίων, ιδίως άλλα μέτρα διασφάλισης που πρέπει να ληφθούν.

¹ Βλ. άρθρο 240 του Κανονισμού («εκκρεμή ζητήματα»)

² Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1139 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, για τη θέσπιση πολυετούς σχεδίου για τα αποθέματα γάδου, ρέγγας και παπαλίνας της Βαλτικής θάλασσας και για τις αλιευτικές δραστηριότητες εκμετάλλευσης των εν λόγω αποθεμάτων, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2187/2005 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1098/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 191 της 15.7.2016, σ. 1, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1139/2020-12-01?locale=el>)

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/973 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2018, για τη θέσπιση πολυετούς σχεδίου για τα βενθοπελαγικά αποθέματα της Βόρειας Θάλασσας και τις αλιευτικές δραστηριότητες εκμετάλλευσης των αποθεμάτων αυτών, το οποίο προσδιορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής της υποχρέωσης εκφόρτωσης στη Βόρεια Θάλασσα, και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 676/2007 και (ΕΚ) αριθ. 1342/2008 (ΕΕ L 179 της 16.7.2018, σ. 1, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/973/2019-08-14?locale=el>).

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/472 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση πολυετούς σχεδίου για τα αποθέματα που αλιεύονται στα Δυτικά Ύδατα και στα παρακείμενα ύδατα, και τις αλιευτικές δραστηριότητες εκμετάλλευσης των εν λόγω αποθεμάτων, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2016/1139 και (ΕΕ) 2018/973, και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 811/2004, (ΕΚ) αριθ. 2166/2005, (ΕΚ) αριθ. 388/2006, (ΕΚ) αριθ. 509/2007 και (ΕΚ) αριθ. 1300/2008 (ΕΕ L 83 της 25.3.2019, σ. 1, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/472/2019-08-14?locale=el>)

⁵ Βλέπε για παράδειγμα το άρθρο 4 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/472

⁶ Ο όρος «*Blim*» ορίζεται ως «... το σημείο αναφοράς βιομάζας του αποθέματος που παρέχεται σύμφωνα με τη βέλτιστη διαθέσιμη επιστημονική γνωμοδότηση, συγκεκριμένα από το ICES..., κάτω από το οποίο μπορεί να εμφανίζεται μειωμένη ικανότητα αναπαραγωγής», βλ. για παράδειγμα άρθρο 2 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1139.

Ανησυχίες σχετικά με τη διαδικασία της πρότασης

- Παρουσίαση της επιτροπής

Η Επιτροπή παρουσίασε την πρόταση στη συνεδρίαση της επιτροπής PECH στις 7.12.2023, λιγότερο από 24 ώρες μετά τη δημοσίευσή της. Τα μέλη της επιτροπής PECH απλώς δεν είχαν χρόνο να αξιολογήσουν, να κατανοήσουν ή να προετοιμάσουν ερωτήσεις για την παρουσίαση της Επιτροπής.

- Αίτημα του Συμβουλίου για επείγουσα διαδικασία

Στις 20.12.2023, το Συμβούλιο συμφώνησε επί εντολής και αποφάσισε να ζητήσει από το Κοινοβούλιο, με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, να εγκρίνει τις αλλαγές που επέφερε το Συμβούλιο στην πρόταση. Στη συνέχεια, η αίτηση αυτή κοινοποιήθηκε στο Κοινοβούλιο στις 4.1.2024. Δεδομένου ότι οι κανόνες ορίζουν ότι το αίτημα αυτό θα πρέπει να τεθεί σε ψηφοφορία κατά την αμέσως επόμενη σύνοδο ολομέλειας, δεν κατέστη δυνατό να διοργανωθεί κατάλληλη συζήτηση στην επιτροπή PECH. Το αίτημα τίθεται σε ψηφοφορία και απορρίπτεται στις 16.1.2024.

Πολλοί βουλευτές δήλωσαν ότι είναι σημαντικό να εξεταστούν οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών και να δοθεί ο αναγκαίος χρόνος για να γίνουν κατανοητές οι πρακτικές επιπτώσεις της πρότασης για τους αλιείς, ιδίως τους αλιείς μικρής κλίμακας και τους ερασιτέχνες αλιείς. Τα μέλη εκφράζουν επίσης τη λύπη τους για το γεγονός ότι η διαδικασία αυτή θα τους εμποδίσει να εξετάσουν τις παρατηρήσεις από τη δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής, η οποία ολοκληρώθηκε στις 31.1.2024.

Σημειωτέον ότι θα ήταν προτιμότερη η διεξαγωγή περαιτέρω διαλόγου και διαβουλεύσεων μεταξύ των θεσμικών οργάνων πριν από τη λήψη απόφασης σχετικά με αιτήσεις για επείγουσα διαδικασία. Σε πνεύμα καλής συνεργασίας, ο καλύτερος διάλογος και η συνεργασία θα είχαν διαμορφώσει καλύτερη κατανόηση και θα είχαν προετοιμάσει το έδαφος για εποικοδομητικότερη επεξεργασία του θέματος μεταξύ των θεσμικών οργάνων.

- Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ

Η Επιτροπή δρομολόγησε, μετά την έγκριση της πρότασης, δημόσια διαβούλευση η οποία ήταν ανοικτή έως τις 31.01.2024. Το πόρισμα της διαβούλευσης διαβιβάστηκε στο Κοινοβούλιο στις 15.2.2024 με τη μορφή επιστολής.

Με βάση τις απαντήσεις στη δημόσια διαβούλευση⁷, τρεις απαντήσαντες που εκπροσωπούσαν τον τομέα της αλιείας και της μεταποίησης υποστήριξαν την πρόταση της Επιτροπής, ενώ οι υπόλοιποι 20 απαντήσαντες δεν υποστήριξαν την πρόταση, πολλοί από τους οποίους ζήτησαν από την Επιτροπή να την αποσύρει. Τα μέλη του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για τη Βαλτική Θάλασσα κατανέμονται μεταξύ παρόμοιων απαντήσεων. Οι απαντήσαντες που εκπροσωπούν ΜΚΟ/περιβαλλοντικές οργανώσεις έκριναν ότι αντί να διαγραφεί ο «κανόνας του 5 %», η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να θεσπιστούν σαφέστεροι και αυστηρότεροι κανόνες. Εξέφρασαν επίσης τη λύπη τους για το γεγονός ότι η πρόταση δεν συνοδευόταν από

⁷ Βλ. τον ιστότοπο της Επιτροπής «Πείτε την άποψή σας»: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14057-Fisheries-correction-to-multiannual-plans/feedback_en?p_id=32435157&page=2

ολοκληρωμένη εκτίμηση επιπτώσεων.

Στις 17.1.2024, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε την υποχρεωτική γνωμοδότησή της, υποστηρίζοντας την πρόταση της Επιτροπής⁸.

Προβληματισμοί και ερωτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο της πρότασης

- Ο στόχος του «κανόνα του 5 %»

Τα ΠΣΔ καθορίζουν στόχους και μέτρα για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση ορισμένων αποθεμάτων και τύπων αλιείας σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης, συμπεριλαμβανομένων διασφαλίσεων και διορθωτικών μέτρων, όπου απαιτείται. Επιπλέον, τα ΠΣΔ προβλέπουν ευελιξία επιτρέποντας τον καθορισμό αλιευτικών δυνατοτήτων εντός συγκεκριμένου εύρους με βάση τη γνωμοδότηση του ICES.

Συμπεριλήφθηκε ο «κανόνας του 5 %» ώστε να ενεργοποιηθεί προκειμένου να προστατευθούν τα αποθέματα που βρίσκονται σε τόσο κακή κατάσταση ώστε, από την άποψη της διαχείρισης της αλιείας, πρέπει να ληφθούν επείγοντα μέτρα για να μην τεθούν περαιτέρω σε κίνδυνο τα εν λόγω αποθέματα. Η Επιτροπή πρέπει να αποσαφηνίσει περαιτέρω την πρότασή της και τους υποκείμενους στόχους σχετικά με την κατάργηση του άρθρου 4 παράγραφος 6 και του άρθρου 4 παράγραφος 7 στα αντίστοιχα ΠΣΔ, ώστε να κατανοήσει πλήρως πώς θα πρέπει να υλοποιηθούν με άλλους τρόπους δράσεις για τη στήριξη της αποκατάστασης των αποθεμάτων.

- Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εφαρμογή του κανόνα του 5 % ενδέχεται να μην συνάδει με άλλους κανόνες των ΠΣΔ που διέπουν τον καθορισμό των αλιευτικών δυνατοτήτων και να έχει δυνητικά σοβαρές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις.

Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική ορίζει ότι πρέπει να λάβουμε υπόψη και τους τρεις πυλώνες της βιωσιμότητας (δηλαδή περιβαλλοντικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς). Αφενός, αυτός ο «κανόνας του 5 %» θα μπορούσε να αποτελέσει πρόσθετο παράγοντα αστάθειας των ΤΑC και να παρεμποδίσει την ικανότητα του αλιευτικού τομέα να επενδύσει και να προγραμματίσει το μέλλον του. Αφετέρου, όπως ανέφερε το πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, το αποτέλεσμα των μη βιώσιμων υψηλών ποσοστώσεων είναι «μακροπρόθεσμα εξαντλημένα ιχθυαποθέματα και χαμηλά έσοδα για τους αλιείς»⁹.

- Ίσοι όροι ανταγωνισμού

Πρέπει επίσης να έχουμε κατά νου το **ζήτημα των ισότιμων όρων ανταγωνισμού**. Η συνεργασία με τρίτες χώρες όπως η Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο ως προς τους περιορισμούς στην αλιεία για κοινά αποθέματα είναι απαραίτητη προκειμένου τα μέτρα να είναι επαρκή και αποτελεσματικά. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η ΕΕ έχει περισσότερες

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/targets-fixing-fishing-opportunities>

⁹ <https://www.su.se/stockholm-university-baltic-sea-centre/news/the-commission-wants-to-remove-the-5-rule-for-baltic-sea-fisheries-1.697370#:~:text=Paragraph%204.6%20and%20the%20%225,the%20collapse%20of%20fish%20stocks>

ευκαιρίες να συνεργαστεί εποικοδομητικά με τρίτες χώρες για την επίτευξη αποτελεσματικών μέτρων που συνδέονται με το άρθρο 5, αντί της πλήρους απαγόρευσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 6 ή στο άρθρο 4 παράγραφος 7.

- Εκτίμηση επιπτώσεων

Είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι δεν πραγματοποιήθηκε εκτίμηση επιπτώσεων πριν από την έγκριση της πρότασης από την Επιτροπή και ότι δεν ζητήθηκαν επιστημονικές αξιολογήσεις, για παράδειγμα, από το ICES σχετικά με τις συνέπειες της διαγραφής της διασφάλισης για τα ιχθυαποθέματα.

Μια τέτοια εκτίμηση επιπτώσεων θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τη σημασία της διατήρησης ισότιμων όρων ανταγωνισμού, ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μας με τρίτες χώρες, όπως η Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

- Άλλες διασφαλίσεις

Η Επιτροπή και ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη είναι της γνώμης ότι άλλα στοιχεία των ΠΣΔ είναι επαρκή για την προστασία των ιχθυαποθεμάτων, για παράδειγμα στα άρθρα 5, 7 και 8 στα αντίστοιχα ΠΣΔ. Τα εν λόγω άρθρα περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα διορθωτικών μέτρων και διασφαλίσεων που μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη, για παράδειγμα, για να σταματήσουν τις αλιευτικές δραστηριότητες για καθορισμένο χρονικό διάστημα ή για να αυξήσουν το οξυγόνο σε νεκρές ζώνες.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να δοθούν περαιτέρω εξηγήσεις από την Επιτροπή για τη σχέση μεταξύ του «κανόνα του 5 %» (άρθρο 4 παράγραφος 6 και άρθρο 4 παράγραφος 7 στα ΠΣΔ) και των άλλων διασφαλίσεων (άρθρα 5, 7 και 8 στα αντίστοιχα πολυετή σχέδια), ιδίως υπό το πρίσμα ότι αυτές οι άλλες διασφαλίσεις εφαρμόζονται μόνο όταν το απόθεμα είναι ήδη χαμηλότερο από το Blim. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η προτεινόμενη διαγραφή των διατάξεων θα μπορούσε να αντιβαίνει στην αρχή της προφύλαξης, η οποία αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα της νομοθεσίας της ΕΕ και στην έννοια της βιωσιμότητας που αποτρέπει το επακόλουθο κόστος, τόσο από περιβαλλοντική όσο και από οικονομική άποψη.

- Ο αντίκτυπος στις διαπραγματεύσεις για τα ΤΑC

Οι διαπραγματεύσεις για τα ΤΑC και τις ποσοτώσεις για το επόμενο έτος θα αρχίσουν το ερχόμενο φθινόπωρο. Εάν η αναθεώρηση των τριών ΠΣΔ δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι τότε, θα προβλεφθεί επανάληψη της κατάστασης του προηγούμενου έτους. Ορισμένα μέλη υπογραμμίζουν ότι η περσινή επιστημονική γνωμοδότηση του ICES σχετικά με τη ρέγγα της Κεντρικής Βαλτικής και τη γλώσσα του Σκάγκερακ έκανε αναφορά στον «κανόνα του 5 %», αλλά σε καμία περίπτωση δεν συνιστά απαγόρευση της στοχευόμενης αλιείας. Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι όλες οι συμφωνίες αλιευτικών δυνατοτήτων **βασίζονται σε επιστημονικές γνωμοδοτήσεις του ICES**, ανεξαρτήτως αν ο κανόνας αυτός καταργείται ή όχι.

Προβληματισμοί για τις μελλοντικές εργασίες

Για να προχωρήσει η παρούσα πρόταση, είναι σαφές ότι είναι σημαντική η παροχή περισσότερων πληροφοριών και διευκρινίσεων σχετικά με τις επιπτώσεις της πρότασης.

Η σταθερότητα, η προβλεψιμότητα και η βιωσιμότητα για τους αλιείς μας αποτελούν όλες πολύ σημαντικές πτυχές προκειμένου η δραστηριότητά τους να είναι περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμη. Ως εκ τούτου, θα ήταν σημαντικό να εξεταστεί μια ευρύτερη προσέγγιση στο θέμα αυτό, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης εναλλακτικών επιλογών για την επίτευξη των ίδιων στόχων με αυτούς που ορίζονται στην πρόταση.

Αυτές οι εναλλακτικές επιλογές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ευρύτερη αναθεώρηση των ΠΣΔ ή ευρύτερη αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο αποφασίζονται οι αλιευτικές δυνατότητες, όπως η συμπερίληψη πολυετών ποσοστώσεων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόταση αποσκοπεί μόνο στην αντιμετώπιση προβλημάτων για τα οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα ήταν σκόπιμο να εξεταστούν επιλογές που θα αντιμετώπιζαν ειδικά αυτές τις περιστάσεις αντί να προτείνει μία απλή διαγραφή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κανονισμός αυτός προτάθηκε από την Επιτροπή μετά την απόφαση του Συμβουλίου να αγνοήσει τον κανόνα του «5 %», με αποτέλεσμα την παραβίαση κανονισμού του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Εναπόκειται στην επιτροπή PECH στο πλαίσιο της νέας εντολής να εξετάσει τις περαιτέρω εξηγήσεις και παρατηρήσεις που δόθηκαν από την Επιτροπή και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του Κοινοβουλίου, να εξετάσει ποια διαδικασία θα ήταν η πλέον ενδεδειγμένη για να εφαρμοστεί στον εν λόγω φάκελο.